

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytið
Sölvhólsgrötu 7
101 Reykjavík

Reykjavík 10. desember 2018

1811024SA GB
Málalýkill: 00.64

Efni: Umsögn um drög að reglugerð um stefnumótandi áætlun ríkisins um málefni sveitarfélaga

Vísað er til fréttar á samráðsgátt stjórnarráðsins þar sem veittur er frestur til 13. desember til að veita umsögn um drög að ofangreindri reglugerð. Mun umsögn þessi verða lögð fram til kynningar og umræðu á næsta stjórnarfundum sambandsins, sem verður haldinn 14. desember, og áskilur sambandið sér rétt til þess að koma að frekari ábendingum á grundvelli þeirrar umfjöllunar.

Almennt um reglugerðina

Gerð áætlunar um málefni sveitarfélaga er nýmæli, sem byggist á breytingu á sveitarstjórnarlögum sem samþykkt var fyrr á þessu ári, sbr. lög nr. 53/2018. Sambandið leggur áherslu á að í reglugerð séu settar reglur um verklag sem kveði eins vel og kostur er á um aðkomu sambandsins að gerð fyrirhugaðrar áætlunar og samráð við sveitarfélög um efni hennar. Almennt telur sambandið að drög að reglugerð uppfylli þessar kröfur.

Reglugerðin er stutt, eða aðeins þrjár efnisgreinar. Í 1. gr. er fjallað um markmið, sem eru í aðalatriðum tvíþætt:

- a) að draga saman í stefnumarkandi áætlun meginþætti langtíma stefnumörkunar ríkisins í þeim málaflokkum sem snúa að verkefnum sveitarfélaga og stuðla að samræmingu í stefnumótun ríkis og sveitarfélaga á þeim sviðum, með hagsmuni sveitarstjórnarstigsins að leiðarljósi.
- b) að setja fram leiðarljós um hvert skuli stefna í mállefnum sveitarstjórnarstigsins með eflingu þess og sjálfbærni að leiðarljósi.

Áætlunin skal lögð fram á Alþingi sem tillaga til þingsályktunar, að lágmarki á þriggja ára fresti. Í áætlun skal jafnframt koma fram aðgerðaáætlun til næstu fimm ára. Við gerð áætlunarinnar skal byggja á markmiðum sveitarstjórnarlaga og stefnu stjórnvalda um sjálfbæra þróun, ásamt fyrirliggjandi stefnumótandi áætlunum opinberra aðila sem varða stöðu og þróun sveitarstjórnarmála. Í 3. mgr. 1. gr. eru sérstaklega nefndar byggðaáætlun, sóknaráætlanir, samgönguáætlun, fjarskiptaáætlun og landsskipulagsstefna.

Allt eru þetta lykiláætlanir sem snúa að sveitarstjórnarstiginu en mögulega væri tilefni til að nefna fleiri áætlanir ríkisins sem ýmist eru þegar til staðar eða unnið er að, s.s. framkvæmdaáætlun í mállefnum fatlaðs fólks, menntastefna til ársins 2030, aðgerðaáætlun í loftslagsmálum, stefna í úrgangsmálum og heilbrigðisstefna, svo fáein dæmi séu nefnd.

Væntanlega verður það verkefni starfshóps sem ráðherra skipar skv. 2. gr. að greina gildandi stefnumótandi áætlanir og meta til hvaða verkefna þarf sérstaklega

að horfa við mótun áætlunar um málefni sveitarfélaga. Ærin ástæða virðist vera til þess að starfshópurinn skoði vel hvaða íþyngjandi kröfur eru gerðar til sveitarfélaga í áætlunum ríkisins og hvernig þær kröfur eru fjármagnaðar. Í því samhengi er eðlilegt að starfshópurinn fjalli um þingmál og stjórnvaldsfyrirmæli þar sem fyrir liggur mat á kostnaðaráhrifum á sveitarfélögin og að í aðgerðaáætlun verði fjallað um hvernig staðið verði að innleiðingu.

Í fyrrgreindum starfshópi er gert ráð fyrir að sitji tveir fulltrúar ráðuneytisins ásamt tveimur fulltrúum sem Samband Íslenskra Sveitarfélaga tilnefnir. Ljóst er að vinna starfshópsins getur orðið umfangsmikil og er gert ráð fyrir því að starfshópurinn njóti aðstoðar starfsmanns ráðuneytis sveitarstjórnarmála, auk þess að geta kallað til aðstoðar sérfræðinga um málefni sveitarstjórnarstigsins.

Í upphafi vinnu starfshópsins setur ráðherra starfshópnum erindisbréf þar sem tilgreindar eru áherslur og markmið sem ráðherra vill að starfshópurinn hafi að leiðarljósi í störfum sínum, sbr. 3. mgr. 2. gr. Sambandið leggur áherslu á að ráðherra hafi samráð við forystu sambandsins áður en slíkar áherslur eru settar fram, og kalli jafnframt í því samráði eftir hugmyndum sambandsins að áherslum. Stefnumörkun sambandsins, sem samþykkt er í upphafi hvers kjörtímabils sveitarstjórna, ætti að liggja til grundvallar slíku samtali.

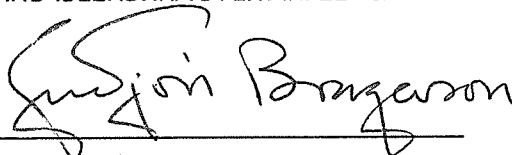
Í 3. gr. er fjallað um samráð við gerð tillagna að stefnumótandi áætlun. Sambandið tekur undir mikilvægi þess að starfshópurinn eigi samráð við stýrihóp stjórnarráðsins um byggðamál, þar sem eiga sæti tengiliðir frá öllum ráðuneytum sem koma að málefnum sveitarfélaga. Jafnframt tekur sambandið undir þá áherslu sem fram kemur í 3. gr. um samráð við sveitarfélög og almenning í opnu samráðsferli, þar sem hugsunin er væntanlega að nýta samráðsgátt stjórnarráðsins sem samráðsvettvang. Af hálfu sveitarfélaga er lögð áhersla á að umsagnarfrestur um áherslur starfshópsins og tillögur hans verði þökkalega rúmur til að færi gefist á að fjalla á vandaðan hátt um málefnið á sveitarstjórnarvettvangi áður en tillagan er lögð fyrir Alþingi.

Lokaorð

Sambandið hefur lengi gagnrýnt að ríkisvaldið skorti heildstæða stefnu í málefnum sveitarstjórnarstigsins. Það verður því að teljast jákvætt skref að unnin verði stefnumótandi áætlun um þetta mikilvæga málefni. Ekki er síður mikilvægt að unnin verði aðgerðaáætlun til fimm ára en vert er að undirstrika að slík aðgerðaáætlun er þýðingarlítill ef henni fylgir ekki fjármagn til að hrinta aðgerðum í framkvæmd. Ef alvara er í að nýta þessa áætlanagerð til að efla sveitarstjórnarstigið má vænta þess að um talsvert útgjöld geti orðið að ræða.

Virðingarfyllt

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Guðjón Bragason

sviðsstjóri lögræði- og velferðarsviðs